

ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ- ΕΒΡΑΪΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ-ΘΕΣΜΟΛΟΓΙΑ

Ενότητα 2: Ο ΚΑΝΟΝΑΣ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Σταμάτιος-Νικόλαος Μωραΐτης

Τμήμα Ιερατικών Σπουδών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας και στην Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία Θεσσαλονίκης**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σκοποί ενότητας

- Σκοπός είναι να κατανοήσει ο φοιτητής την έννοια του όρου κανόνας.

Περιεχόμενα ενότητας

Περιεχόμενο του μαθήματος της Εισαγωγής στην Π. Διαθήκη:

- Η Έννοια του κανόνα.
- Παράδοση των βιβλίων που συγκροτούν τον κανόνα.
- Κριτήρια κανονικότητας.
- Κανονιστική αρχή.
- Παλαιστίνος ή ιουδαϊκός ή στενός κανόνας.

Έννοια του κανόνα

- Από τον 4ο μ.Χ. αιώνα η λέξη «κανών» χρησιμοποιείται για την Αγία Γραφή με την έννοια της «συλλογής», του «καταλόγου» των βιβλίων της Π. Διαθήκης, τα οποία η Εκκλησία δέχτηκε ως θεόπνευστα και τα ξεχώρισε από τα άλλα.
- **Κανονικά ή κανονιζόμενα** (πρωτοκανονικά και δευτεροκανονικά): Τα βιβλία που ανήκουν στον Κανόνα της Αγίας Γραφής.
- **Απόκρυφα ή ακανόνιστα ή ψευδεπίγραφα**: Τα βιβλία εκείνα που για διάφορους λόγους δεν κρίθηκαν κατάλληλα να γίνουν δεκτά στην κανονική συλλογή.

Παράδοση των βιβλίων που συγκροτούν τον κανόνα

- Προφορική παράδοση: άσματα, παροιμίες, αφηγήσεις, λόγοι κλπ.
- Γραφείς, γραπτή παράδοση από τον 15ο π.Χ. αι. ή και νωρίτερα.
- Γραπτά κείμενα σε έμμετρο και πεζό λόγο: Θρησκευτική ποίηση, ιστοριογραφία, αφήγηση, νομικές διατάξεις, προφητεία, αποκάλυψη.

Κριτήρια κανονικότητας

- Θεοπνευστία (πίστη της κοινότητας στην κατ' έμπνευση του Θεού συγγραφή του βιβλίου).
- Αγιότητα-ιερότητα.
- Αρχαιότητα.
- Αυθεντικότητα.

Τα παραπάνω εξασφαλίζονταν από τον χρόνο συγγραφής του βιβλίου, από τον τόπο προέλευσης, την γλώσσα που ήταν γραμμένο (εβραϊκή ή αραμαϊκή) και από το κύρος του ιερού συγγραφέα. Τα μεταγενέστερα έπρεπε να συμφωνούν με το πνεύμα του Μωσαϊκού Νόμου. Ο Νόμος εξαρχής περιβλήθηκε με αυθεντία, αφού δόθηκε από τον Θεό (Δευ 31:24-26).

Κανονιστική αρχή

Η έρευνα δεν έχει επαρκή στοιχεία για το ποια ήταν η αρχή που πιστοποιούσε την κανονικότητα. Ίσως το ιερατείο του ναού με τους προφήτες που υπηρετούσαν εκεί, αργότερα το **Μέγα Συνέδριον** (Sanhedrin), και μετά την καταστροφή του 70 μ.Χ. το **Μέγα Δικαστήριο** (Beth Din), πρώτα στην Ιάμνεια και αργότερα στην Τιβεριάδα, είχαν αρμοδιότητα να αποφασίσουν για την ένταξη ή μη ενός βιβλίου στον κανόνα. Καθοριστικά κριτήρια για την κατάφαση της κανονικότητας των βιβλικών έργων αποτελούσαν ωστόσο, πλην της ετυμηγορίας της ιουδαϊκής συναγωγής, η αναγνώριση από το λαϊκό στοιχείο και πάντως η θεία πρόνοια.

Παλαιστίνος ή ιουδαϊκός ή στενός κανόνας

Τριμερής διάταξη των βιβλίων:

- Νόμος (Torah).
- Προφήτες (Neviim).
- Αγιόγραφα (Kethuvim).

Γένεση του Παλαιστίνου κανόνα.

- Η αρχαία ιουδαϊκή παράδοση για τη διαμόρφωσή του.

Ο Ιώσηπος (37/38-±100 μ.Χ.) καθορίζει, με βάση ορισμένα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των βιβλίων του κανόνα, την έκταση και τον χρόνο του απαρτισμού του. Αυτά είναι:

- Ο χρονικός περιορισμός θεοπνευστίας (τέλη 13ης χιλ/δας π.Χ. μέχρι την περίοδο Αρταξέρξη Α΄ 465-424 π.Χ.).

Η αρχαία ιουδαϊκή παράδοση για τη διαμόρφωσή του

β) Η πραγματική αγιότητα (τας χείρας μολύνοντα, με την έννοια ότι όποιος τα άγγιζε έπρεπε να υποβληθεί σε τελετουργική κάθαρση).

γ) Ο αριθμητικός περιορισμός των βιβλίων.

δ) Το άθικτο της διατύπωσης.

Υπήρξε αμφιταλάντευση του ιουδαϊσμού για την αποδοχή ή την απόρριψη των δέκα επιπλέον βιβλίων του Αλεξανδρινού κανόνα. Τελικά αποκλείστηκαν.

Η νεότερη ιουδαϊκή παράδοση για τη διαμόρφωση του κανόνα

Η νεότερη ιουδαϊκή παράδοση για τη διαμόρφωση του κανόνα:

- Τα βιβλία του κανόνα υπήρχαν κατά τους χρόνους του Έσδρα.
- Η συλλογή και συγκρότησή τους σε κανόνα έγινε από τον Έσδρα και τους **άνδρες της μεγάλης συναγωγής**.
- Η συγκρότηση συντελέσθηκε **όμοῦ καὶ ἄπαξ** (David Kimchi, 13ος αι.μ.Χ., Elias Levita, 16ος αι.μ.Χ.).

Η διαμόρφωση του κανόνα σύμφωνα με την κριτική έρευνα:

- Οι συλλογές του κανόνα αναγνωρίστηκαν σταδιακά· πρώτα τα βιβλία του Νόμου, ύστερα οι Προφήτες και τέλος τα Αγιόγραφα.

Νόμος

Σημαντικό γεγονός που συνετέλεσε στη διαμόρφωση της συλλογής της Πεντατεύχου: Η μεταρρύθμιση του Ιωσία (7ος αι. π.Χ.).

Πότε ακριβώς απέκτησε κανονική ισχύ δεν είναι βέβαιο, στην εποχή όμως του Έσδρα (5ος αι. π.Χ.) η κανονικότητα του Νόμου είχε ήδη αναγνωρισθεί.

Προφήτες και Αγιόγραφα

Προφήτες:

- Αναγνώριση πριν από το 200 π.Χ. Στο βιβλίο Σ. Σειράχ (180 π.Χ.) γίνεται λόγος περί **τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν καὶ τῶν ἄλλων πατρίων βιβλίων.**

Αγιόγραφα:

- Ανομοιογενής συλλογή, τελευταία στον κανόνα. Το καθένα απέκτησε κανονικότητα ανεξάρτητα από τα άλλα, με πρώτο το Ψαλτήριο. Στους χρόνους της Κ. Διαθήκης η συλλογή είχε ήδη πάρει την τελική μορφή (περί το 90-100 μ.Χ.).

Τελικός απαρτισμός του Ιουδαϊκού κανόνα

Τελικός απαρτισμός του Ιουδαϊκού κανόνα:

- 24 (39) βιβλία .
- 1. Πεντάτευχος 2. Ιησούς 3. Κριτές 4. Α΄ Σαμουήλ 5. Β΄ Σαμουήλ 6. Α΄ Βασιλέων 7. Β΄ Βασιλέων 8. Ησαΐας 9. Ιερεμίας 10. Ιεζεκιήλ 11. Δωδεκαπρόφητο 12. Ρουθ 13. Ψαλμοί 14. Ιώβ 15. Παροιμίες 16. Εκκλησιαστής 17. Άσμα 18. Θρήνοι 19. Δανιήλ 20. Εσθήρ 21. Έσδρας 22. Νεεμίας 23. Α΄ Χρονικά 24. Β΄ Χρονικά.
- Επιβεβαιώνεται από τη σύνοδο της Ιάμνειας (90 μ.Χ.), μαρτυρείται από τον Φίλωνα (20 π.Χ.-50 μ.Χ.) και από τον Ευαγγελιστή Λουκά (Λκ. 24,44).

1. Ελληνικός ή Αλεξανδρινός ή Ευρύτερος κανόνας

Ελληνικός ή Αλεξανδρινός ή Ευρύτερος κανόνας:

Αποτελείται από 49 βιβλία, 39 πρωτοκανονικά και 10 δευτεροκανονικά ή αναγινωσκόμενα ή αντιλεγόμενα, όπως χαρακτηρίζονται.

Ιστορικά:

- 1. Γένεσις 2. Έξοδος 3. Λευιτικόν 4. Αριθμοί 5. Δευτερονόμιον 6. Ιησούς του Ναυή 7. Κριταί 8. Ρουθ 9. Α΄ Βασιλειών 10. Β΄ Βασιλειών 11. Γ΄ Βασιλειών 12. Δ΄ Βασιλειών 13. Α΄ Παραλειπομένων 14. Β΄ Παραλειπομένων 15. Α΄ Έσδρας 16. Β΄ Έσδρας 17. Νεεμίας 18. Τωβίτ 19. Ιουδίθ 20. Εσθήρ 21. Α΄ Μακκαβαίων 22. Β΄ Μακκαβαίων 23. Γ΄ Μακκαβαίων.

2. Ελληνικός ή Αλεξανδρινός ή Ευρύτερος κανόνας

Ελληνικός ή Αλεξανδρινός ή Ευρύτερος κανόνας:

Ποιητικά-Διδακτικά:

- 24. Ψαλμοί 25. Παροιμίες 26. Ψαλμοί 27. Εκκλησιαστής 28. Άσμα Ασμάτων 29. Σοφία Σολομώντος 30. Σοφία Σειράχ.

Προφητικά:

- 31. Ωσηέ 32. Αμώς 33. Μιχαίας 34. Ιωήλ 35. Οβδιού 36. Ιωνάς 37. Ναούμ 38. Αββακούμ 39. Σοφονίας 40. Αγγαίος 41. Ζαχαρίας 42. Μαλαχίας 43. Ησαΐας 44. Ιερεμίας 45. Βαρούχ 46. Θρήνοι 47. Επιστολή Ιερεμίου 48. Ιεζεκιήλ 49. Δανιήλ.

Δευτεροκανονικά βιβλία:

Δευτεροκανονικά βιβλία:

- Ιστορικά: 1. Α΄ Έσδρας 2. Τωβίτ 3. Ιουδίθ 4. Α΄ Μακκαβαίων. 5 Β΄ Μακκαβαίων 6. Γ΄ Μακκαβαίων.

Ποιητικά:

- 7. Σοφία Σολομώντος 8. Σοφία Σειράχ.

Προφητικά:

- 9. Βαρούχ 10. Επιστολή Ιερεμίου.

Διαφοροποίηση του Αλεξανδρινού από τον Ιουδαϊκό κανόνα

Διαφοροποίηση του Αλεξανδρινού από τον Ιουδαϊκό κανόνα:

- α) 10 επιπλέον βιβλία στον Αλεξανδρινό κανόνα.
- β) Διάταξη βιβλίων: Στον Αλεξανδρινό κανόνα σύμφωνα με τον φιλολογικό χαρακτήρα και το περιεχόμενο, στον ιουδαϊκό με βάση την κατά τεκμήριο χρονολόγησή τους.
- γ) Διαφορετική η ονομασία της τριμερούς διάταξης στους δύο κανόνες.
- δ) Διαφορετική η ονομασία των βιβλίων.

Κανόνας της Ορθόδοξης Εκκλησίας

Κανόνας της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

- Παράδοση του στενού κανόνα.
- Υπέρ του στενού κανόνα τάχθηκαν οι: Μ. Αθανάσιος, Κύριλλος Ιεροσολύμων, Επιφάνιος, Ιλάριος Πικταβίου, Ρουφίνος, Ιερώνυμος κ.α.
- Παράδοση του ευρύτερου.
- Υπέρ του ευρύτερου τάχθηκαν οι: Μ. Βασίλειος, Γρηγόριος Νύσσης, Ιω. Χρυσόστομος, Κύριλλος Αλεξανδρείας, Θεοδώρητος Κύρου, Λακτάνιος, Αμβρόσιος, Αυγουστίνος κ.α.
- Το θέμα του κανόνα της Π. Διαθήκης για την Ελληνορθόδοξη Εκκλησία δεν έχει διευθετηθεί με απόφαση Συνόδου με καθολικό κύρος.

Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία

Ρωμαιοκαθολική Εκκλησιά.

- Επί αιώνες δεχόταν τον στενό, στην πράξη ακολουθούσε τον ευρύτερο.

Σύνοδος του Τριδέντου (1545-63 μ.Χ.):

- Επισημοποίησε την κανονικότητα της Vulgata, αναγνώρισε τον ευρύτερο κανόνα (πλην των Α' Έσδρας, Γ' Μακκ. τα οποία θεωρούνται απόκρυφα. Η Επιστολή Ιερεμίου εμπεριέχεται στο βιβλίο του Βαρούχ ως έκτο κεφάλαιο).

Σύνοδος του Βατικανού (1869-70 μ.Χ.):

- Αίρονται επιφυλάξεις και αμφιβολίες και λύνεται οριστικά το πρόβλημα για την παπική εκκλησία.

Διαμαρτυρόμενοι

Διαμαρτυρόμενοι:

- Δέχονται τον στενό κανόνα.
- Αρχικά θεωρούσαν τα δευτεροκανονικά μη ισότιμα μεν προς την Αγ. Γραφή, ωφέλιμα δε και αγαθά προς ανάγνωση. Τον 17ο αιώνα η αντίδραση από από αυστηρούς προτεσταντικούς κύκλους (Καλβινιστές, Πουριτανοί της Σκωτίας κ.ά.) οδήγησε στον αποκλεισμό τους από τις εκδόσεις της Βίβλου.
- Τα εκδίδουν ακόμα οι Λουθηρανοί σε παράρτημα ως Απόκρυφα.

1. ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ Π. ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ Π. ΔΙΑΘΗΚΗΣ:

α) Αφηγηματικά.

- Επιστολή Αριστέα (τοποθετείται χρονικά μεταξύ του 150 π.Χ. και 100 μ.Χ.). Στο έργο αυτό περιγράφεται μεταξύ άλλων το ιστορικό της Μετάφρασης των Εβδομήκοντα (Ο΄) από την εβραϊκή στην ελληνική γλώσσα επί Πτολεμαίου Β΄ Φιλαδέλφου (285-246 π.Χ.). Από τη σύγχρονη έρευνα αμφισβητείται η γνησιότητα της επιστολής, αναγνωρίζεται όμως ιστορικό υπόβαθρο ως προς τον χρόνο και τον τόπο έναρξης της Μετάφρασης των Εβδομήκοντα.

2. ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ Π. ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ Π. ΔΙΑΘΗΚΗΣ:

Βιβλίο Ιωβηλαίων:

- Τέλος 2ου αρχές 1ου αι. π.Χ., εβραϊκή η πρωτότυπη γλώσσα. Περιγράφονται γεγονότα της Γένεσης και τα 12 πρώτα κεφ. του βιβλίου της Εξόδου.
- Διατηρείται ολόκληρο στην αιθιοπική γλώσσα, 1/3 σε λατινική και αποσπασματικά στην ελληνική.

3. ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ Π. ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ Π. ΔΙΑΘΗΚΗΣ (συνέχεια):

Διαθήκαι των Δώδεκα Πατριαρχών:

- Η πρωτότυπη μορφή εβραϊκή, περί το 100 π.Χ.
- Δέχθηκε χριστιανική επεξεργασία.
- Περιέχονται οι λόγοι των Πατριαρχών. Μιμούνται την ευλογία του Ιακώβ (Γεν 49:1-28). Σήμερα σώζεται σε ελληνική, αρμενική και σλαβονική μετάφραση.

4. ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ Π. ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ Π. ΔΙΑΘΗΚΗΣ:

β) Ποιητικά και διδακτικά.

- Ψαλμοί του Σολομώντος.
- 18 ψαλμοί (ύμνοι, θρήνοι, ευχαριστήριοι και διδακτικοί ψαλμοί), πρωτότυπη γλώσσα η εβραϊκή. Διασώθηκαν σε ελληνική μετάφραση και στη συριακή μετάφραση από το ελληνικό. Κατά την αρχαία παράδοση αποδίδονται στον Σολομώντα (Γ' Βασ 5:12). Από εσωτερικές μαρτυρίες φαίνεται ότι πρόκειται για συλλογή του 1ου αι. π.Χ. και προέρχεται από τους φαρισαϊκούς κύκλους.

5. ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ Π. ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ Π. ΔΙΑΘΗΚΗΣ:

- Ωδαί Σολομώντος.
- 42 ωδές, γραμμένες αρχικά στην ελληνική (2ος – 3ος μ.Χ αι.). Περιεχόμενο: χριστιανικοί ύμνοι (π.χ. προσευχές Μαρίας Θεοτόκου και Ζαχαρία). Καμία σχέση με τους Ψαλμούς του Σολομώντα.
- Δ' Μακκαβαίων.
- Γράφτηκε τον 1ο αι. μ.Χ. μάλλον στην Αλεξάνδρεια, πρωτοτύπως στην ελληνική. Δεν είναι ιστορικό έργο, αλλά **διατριβή** ή **πραγματεία** περί της κυριαρχίας του ευσεβούς λογισμού πάνω στα ανθρώπινα πάθη. Κύριος σκοπός του συγγραφέα είναι να δείξει ότι η τήρηση του ιουδαϊκού νόμου επιτυγχάνεται με την έμπρακτη πίστη στον Θεό.

6. ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ Π. ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ Π. ΔΙΑΘΗΚΗΣ:

γ) Απόκρυφες αποκαλύψεις.

- 1. Σιβυλλικοί χρησμοί.
- 2ος π.Χ. αι., αργότερα προσθήκες χριστιανικών στοιχείων, τελική μορφή τον 4ο μ.Χ. αιώνα. Σώζονται 12 από τα 24 βιβλία.
- Έργο της ιουδαϊκής αποκαλυπτικής γραμματείας.
- Περιέχονται χρησμοί επί των συμβάντων (βασική διαφορά από τους προφήτες).

7. ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ Π. ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ Π. ΔΙΑΘΗΚΗΣ:

2. Αποκαλύψεις Ενώχ 2ος-1ος π.Χ.

i) Αιθιοπικός.

- Το πρωτότυπο εβραϊκό ή αραμαϊκό, σώζεται στην αιθιοπική.
- Αποκαλυπτικό έργο, δημοφιλές μεταξύ των χριστιανών όπως φαίνεται από την Επιστολή Ιούδα (Ιούδα 1: 14-15).

8. ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ Π. ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ Π. ΔΙΑΘΗΚΗΣ:

ii) Σλαβονικός.

- Τελική μορφή τον 7ο αι.μ.Χ. Σλαβονική μετάφραση έργου, γραμμένου πρωτοτύπως στα ελληνικά. Ιουδαϊκό έργο με πλατωνικές επιδράσεις, γραμμένο στην Αλεξάνδρεια τον 1ο αι.μ.Χ. Περιέχει θείες αποκαλύψεις.
- 3. Δ' Έσδρας.

9. ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ Π. ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ Π. ΔΙΑΘΗΚΗΣ:

ii) Σλαβονικός.

- Πρωτοτύπως στην εβραϊκή γλώσσα, περί το 100 μ.Χ. Μεταφράστηκε στην ελληνική (χάθηκε) και από αυτήν στη λατινική, αιθιοπική, αρμενική κ.α.
- Κανονικό της Vulgata και του κανόνα της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας.
- Αποκαλυπτικό έργο. Περιέχει επτά οράματα. Ερμηνεύονται χωρία από το 7ο κεφ. του Δανιήλ και συζητείται το πρόβλημα της θεοδικίας.

Άλλα απόκρυφα κείμενα

Άλλα απόκρυφα κείμενα:

Απαντούν σε έργα εκκλησιαστικών συγγραφέων αποσπασματικά ή μνημονεύονται μόνο ως τίτλοι:

- Αναβατικόν του Ησαΐου: 2ος αι. μ.Χ. Δια πριονισμού μαρτύριο του προφήτη, μέχρι 7ου ουρανού ανάβασή του. Βίος Αδάμ και Εύας: 1ος αι. μ.Χ. Διαθήκη Αβραάμ: 1ος αι. μ.Χ. Διαθήκη Σολομώντος: 1ος αι. μ.Χ. Διαθήκη Ιώβ: 2ος αι. μ.Χ. Παραλειπόμενα Ιερεμίου του προφήτου: 2ος αι. μ.Χ. Αποκάλυψις Βαρούχ: μετά το 130 μ.Χ. Μετάβαση Βαρούχ στους ουραμούς και επιστροφή του. Ανάληψις Μωϋσέως: 1ος αι. μ.Χ. Αποκάλυψις Αβραάμ: μεταξύ του 1ου και 2ου μ.Χ. αι. κ.ά.

Τέλος Ενότητας

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία Θεσσαλονίκης, Σταμάτιος-Νικόλαος Μωραΐτης .
«ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ-ΕΒΡΑΪΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ-ΘΕΣΜΟΛΟΓΙΑ». Έκδοση: 1.0.
Θεσσαλονίκη 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: URL.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο.
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο.
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο.

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς.
- το Σημείωμα Αδειοδότησης.
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων.
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει).

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

